

Ritva Hartama-Heinonen

ÖVERSÄTTNING SOM ABDUKTIV TECKENPROCESS

Översättning i process

Så som René Gothóni (2002: 11–12) har påpekat är det karakteristiskt för en del av humanistisk forskning att forskaren verkligen kan se och uppleva objektet för sin undersökning, inte genom mikroskop i något laboratorium utan i verkligheten, i det verkliga livet, konkret på fältet, ”inifrån” så att säga.

Detta gäller också forskningsfältet översättning. Forskaren kan naturligtvis stanna i sitt arbetsrum men har därtill den unika och berikande möjligheten att komma ut och se översättning i process och i utveckling. Det är således möjligt att inte enbart observera och analysera forskningsobjektet utan också att delta i processen: uppleva personligen å ena sidan hur språk och kulturer möts, broar byggs och översättningar produceras, å andra sidan hur begreppen *översättning* och *översättningsvetenskap* skapas och hur de utvecklas. Forskaren kan själv *leva av* översättning – många forskare är professionella översättare – men också *leva med* översättare och dela deras dagliga liv och arbete samt genom sin egen forskning till och med *leva på* vad översättarna har levt av, upplevt och producerat. Men forskaren kan också *leva i* översättning.

Detta sista påstående ger en semiotisk tolkning åt översättning – en tolkning som utgör ett centralt tema och en viktig underliggande tanke i min kommande doktorsavhandling i ämnet svensk översättning och tolkning. Avhandlingen ”Abductive Translation Studies: The Art of Marshalling Signs” innebär ett slags översättningsvetenskaplig hyllning till idén att livet i sig är en kedja och ett flöde av översättningar eller en oändlig översättningsprocess. Det vi vanligen anser vara översättning har nämligen en allomfattande parallell som genomsyrar hela universum: en mekanism som kallas *semiosis* eller *semios*, dynamisk teckenprocess (teckenhandling och teckentolkning). Det är dels denna aspekt i min pågående forskning, dels något om dess semiotiska bakgrund och konsekvenser som jag tar upp och argumenterar för i min teoretiska framställning. Den innehåller därtill en introducerande diskussion kring sambandet mellan översättning och *abduktion*. Abduktion är en typ av slutledningar och med hjälp av den bildas hypoteser. De två andra typerna är induktion och deduktion. Inom översättningsforskningen har semios och abduktion som fenomen gett upp-

hov till *semioöversättning* (*semiotranslation*; Gorrée 1994) respektive *abduktiv översättning* (min egen forskning).

Ett semiotiskt paradigm på kommande

Inom översättningsvetenskapen finns det olika inriktningar att välja mellan. Forskaren kan vara intresserad av översättning som process eller produkt och ha t.ex. språkvetenskap, kulturforskning, sociologi eller kognitionsvetenskap som sin teoretiska referensram. Språket är således inte den enda utgångspunkten eller den gemensamma nämnaren. Med hjälp av de olika infallsvinklarna och interdisciplinära dimensionerna är det möjligt att få kompletterande resultat samt att i bästa fall bidra med nydanande forskningsrön vilka behövs för att vår kunskap om fenomenet översättning i olika kontexter skall bli rikare och fullständigare.

Den översättningsteoretiska inriktning som min forskning representerar är för tillfället ett paradigm på kommande, speciellt om dess nuvarande status jämförs med de mera etablerade forskningsinriktningarna inom översättningsvetenskapen.¹ Det bör medges att de flesta översättningsforskare troligen till och med förbiser den inriktning som avses här: *semiotisk översättningsforskning* (som inriktning inom översättningsvetenskapen) eller *översättandets semiotik* (som inriktning inom semiotiken). Men den existerar, sporadiskt eller mera permanent, bland annat i Finland.² Det finns nämligen det slags potential i vårt land som ett semiotiskt perspektiv på översättning behöver vad gäller förutsättningarna för forskning. Både semiotiken och översättningsvetenskapen har en stark förankring här som akademiska discipliner. Därtill är den finländska forskningen inom dessa kunskapsområden internationellt renommerad.³

¹ Semiotik är på kommande också inom lingvistikens som nu upplever ett uppsving av (*socio*)semiotiska perspektiv. Dessa perspektiv kan tillämpas exempelvis vid analysen av sakprosa (Hultén m.fl. 2003: 295–296). *Multimodal forskning* och *systemisk-funktionell lingvistik* (och speciellt *multisemiotisk text- och diskursanalys* samt *visuell grammatik*) har lyft fram den roll som samspelet mellan olika teckensystem har i att skapa mening. Detta gäller framför allt dialogen mellan text och bild. Denna tendens är ett bevis på att en förändring i samhället medför också en förändring i textsamhället och därmed i textforskningen (om den pågående visualiseringen av samhället samt det semiotiska landskapet, se Karlsson 2006: 145).

² De första finländska forskare som kombinerat semiotik och översättning är Sirkka-Liisa Nylander-Tuominen vars första bidrag härstammar från slutet av 1980-talet (se Nylander 2004) och Pirjo Kukkonen vars centrala bidrag är från 1990-talet (se 1993a–c och 2001).

³ Se t.ex. Andrew Chestermans *Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory* (1997) och Eero Tarastis *Existential Semiotics* (2000).

Så som det för tillfället ser ut är det kanske lättare att konstruera en semiotikbaserad deldisciplin inom översättningsvetenskapen än en översättningsrelaterad deldisciplin inom semiotiken (se Hartama-Heinonen 2005). Det återstår att se om semiotiken i framtiden kommer att accepteras som ett av den internationella översättningsvetenskapens paradigm eller en dimension inom översättningsvetenskapen och därmed vara kapabel att infria förväntningarna. Så tidigt som i början av 1980-talet konstaterade nämligen översättningsforskaren Susan Bassnett ([1980] 1991: 13) att översättning, trots att den obestridligt har en lingvistisk kärna, också bygger på extralingvistisk aktivitet och därför överlag hör till fältet semiotik.

Universum fullt med tecken

Den teoretiska referensramen för min forskning utgörs delvis av semiotik, allmän teckenlära, och speciellt av Charles Sanders Peirces allmänna *semeiotik* (teckenteorin som senare gav upphov till interpretativ eller pragmatisk semiotik). Peirce (1839–1914) var en amerikansk matematiker, logiker och filosof samt föregångare inom den filosofiska inriktningen pragmatism och grundare av modern processuell semiotik. Det var han som introducerade sådana välkända begrepp och termer samt trikotomier som *ikon*, *index* och *symbol* eller de universella ontologiska kategorierna och existensmodi *Firstness*, *Secondness* och *Thirdness*, med andra ord *Första-het*, *Andrahet* och *Tredje-het* (se Bertilsson & Christiansen 1990: 21) eller *Ethet*, *Tvåhet* och *Trehet* (se Sonesson 1992: 29). Till Peirces innovationer hör också den fundamentala, oändliga teckenprocessen *semios* som i en översättningskontext syftar på *översättningssemios*.

En semiotiskt orienterad översättningsforskare lever mer eller mindre i en värld av tecken. Ur en *semio*-översättningsforskarens synvinkel utgörs dessa tecken inte av vilka tecken som helst utan av peirceanska tecken. Å andra sidan kan nästan vad som helst sist och slutligen vara ett semiotiskt tecken i denna kontext varför vi forskningsmässigt lever i en värld fylld med tecken av alla slag och är omgivna av ett universum som är genomgående semiotiskt (jfr CP 5.448n).⁴

⁴ Referenser till *Collected Papers of Charles Sanders Peirce* anges här enligt vedertaget bruk med CP volym.paragraf.

Gränsdragningar

Att välja någonting är att välja bort någonting annat. I stället ger valet dock alltid någonting som det är värt att uppskatta. Bland annat följande aspekter är nämnvärda i det peirceanska sättet att se *översättning som teckenprocess*.

I min forskning realiseras en genomgående teoretisk synvinkel. Detta är ett naturligt alternativ för den som har en tämligen lång undervisningserfarenhet av översättning och tolkning, dvs. av det praktiska och teoretisk-praktiska fältet. Övergången till det renodlat teoretiska fungerar som en motvikt. Forskningen kring fenomenet översättning innebär då inte längre en enbart praktikorienterad aktivitet som bidrar till tillväxten av den praktiska kunskapen inom översättningsvetenskapen utan målet blir ett rent teori-bygge. Det att jag valt ett teoretiskt grepp innebär att min forskning inte i första hand grundar sig på det empirisk-deskriptiva, till exempel är en fallstudie, eller nödvändigtvis har något annat slags direkt anknytning till det som kallas översättandets praktik. Att jag inte valt det induktiva sättet och utgått primärt från ett material innebär att jag avstår från någonting som i dag förefaller att vara ett måste inom översättningsforskningen. Alla discipliner behöver dock teoretiska diskussioner och bidrag. Semioöversättning som kombinerar översättning och Peirces triadiska semiotik är ett försök att skapa en mera enhetlig och övergripande bild av översättning som teckenprocess. Därtill får vi en sådan integrerad helhetssyn på översättning som det finns en viss kontinuerlig efterfrågan på inom översättningsvetenskapen (se Tymoczko 2006).

Lingvistikens har traditionellt haft en stark roll inom forskningsfältet översättning. Att välja semiotik i stället som en teoretisk referensram åsidosätter inte nödvändigtvis grundvalarna för de etablerade perspektiven inklusive lingvistikens. Som infallsvinkel utesluter Peirces filosofiska semiotik nämligen inte språkvetenskapliga betraktelsesätt: verbala tecken är också tecken. Vad som därtill är värt att notera är att forskaren automatiskt får ett antal andra perspektiv att tänka på och ta hänsyn till. Som utgångspunkt erbjuder tänkaren Peirce nämligen inte enbart en lära om tecken utan också insikter exempelvis i etik, logik, vetenskapsfilosofi, livsfilosofi och filosofi om människan. Peirce efterlämnade ett ofullbordat och delvis motstridigt arkitektoniskt teori-bygge. Trots detta innebär Peirces tänkande en enorm intellektuell utmaning för vem som helst, egentligen ett slags världs-förklaring. Detta är stora frågor att ta ställning till för den som vill forska i översättning.

Översättningsvetenskapen utgår vanligen från att översättning är någonting som sker mellan två skilda språk, med andra ord är *interlingval* verksamhet. För semioöversättning är detta inte tillräckligt. I dess översättnings-

begrepp finns inbyggt också andra, *intralingvala* och *intersemiotiska* former: käll- och måltecken kan härstamma från samma eller olika, språkliga eller icke-språkliga teckensystem. Översättning kan således vara intra- och intersystemiskt. Denna mångfald av teckensystem är någonting som översättningsforskningen har funnit först på senaste tiden, även om grunden för detta tänkesätt och en tredelad typologi lades redan på 1950-talet av lingvisten och semiotikern Roman Jakobson ([1959] 1966).⁵ Denna *multisystemiska* utvecklingstendens reflekteras i översättningsforskningens växande intresse för multimediala, multimodala, multisemiotiska och audiomediala texter, såsom tv-textningar, sånger, pjäser, serier, reklam och tal (se Snell-Hornby 2006: 85). Den vidaste tänkbara semiotiska definitionen på översättning i sin tur innebär att vi flyttar från vår egen värld av verbala och icke-verbala tecken och språk till kommunikationen i hela den organiska världen, alltså från den antroposemiosiska sfären till hela semiobiosfären. För där det finns tecken och teckenprocesser finns det tolkning och översättning och således semios. (Ponzio 1999–2000: 5.) Då semios finns överallt betyder det att det vi kallar *translation proper*, egentlig översättning (Jakobson [1959] 1966: 233, 1998: 148), bara är en form av tecken-översättning.

De som forskar i översättning fokuserar i de flesta fall antingen på processer eller på produkter. Peirces semiotik med sin mångfasetterade syn på tecken tillåter inte detta. De båda aspekterna är alltid närvarande, eftersom en översättning som både produkt och tecken inherent är en process. Denna semiosrelaterade eller *semiosiska* teckenprocess har två sidor. För det första fullgör tecknet sin teckenfunktion (det vill säga teckenproduktion eller teckenhandling) genom att bilda en relation som består av tecken (eller rättare sagt teckenbärare), objekt och interpretant. Utan denna äkta triadiska relation skulle det inte finnas något tecken. För det andra är ett tecken någonting som representerar sitt objekt och specificeras av detta objekt samt är kapabelt att producera en tolkningseffekt, dvs. kan generera en interpretant, exempelvis i form av en förmimelse, en reaktion eller en tanke (CP 8.332). Denna sida av semios är tolkning. *Tolkning* i sin tur är enligt Peirce enbart ett annat uttryck för *översättning* (Peirce 1998: 388; se också Hartama-Heinonen under utg.).

⁵ Enligt Jakobson finns det tre olika sätt att tolka (översätta) verbala tecken. De kan tolkas (1) med hjälp av andra tecken från samma språk (*intralingval översättning*), (2) med hjälp av ett annat språk (*interlingval översättning*) eller (3) med hjälp av tecken från ett nonverbalt teckensystem (*intersemiotisk översättning*). Som exempel på översättning från ett verbalt teckensystem till ett icke-verbalt teckensystem är översättning "från ordkonst till musik, dans, film eller måleri". (Jakobson [1959] 1966: 233, 1998: 148, 154.)

Livet som översättning

Det att vi väljer någonting innebär att vi samtidigt avstår från någonting annat. I alla fall har vi kvar det som vi i första hand valde och det valet måste ha sina grunder och fördelar. I mitt fall är det bland annat följande aspekter som vidare berättigar min semiotiska orientering samt tesen att livet är en ständigt pågående översättningsprocess.

Valet av Peirces filosofiska teckenteori kan motiveras med att den är lämplig som en grundläggande semiotisk basis och utgångspunkt. Semios-teorin är nämligen i grund och botten en översättningsteori. Detta tänkesätt baserar sig på hur Peirce definierade innebörden av ett tecken och speciellt dess förhållande till översättning så som framgår av exempelvis följande formuleringar på engelska:

- (1) "[the meaning of the sign is] the translation of a sign into another system of signs" (CP 4.127)
- (2) "the meaning of a sign is the sign it has to be translated into" (CP 4.132) eller
- (3) "a sign is not a sign unless it translates itself into another sign in which it is more fully developed" (CP 5.594).

För att vara ett semiotiskt tecken måste det primära tecknet representera, föreställa sitt objekt och därtill kunna skapa ett sekundärt tecken som är en interpretant eller en kedja av interpretanter. Utan en tolkning och således en interpretant där det primära tecknet är fullständigare utvecklat (CP 2.228, 5.594), med andra ord utan en översättning, förblir tecknet livlöst eller enbart ett potentiellt eller virtuellt tecken (Savan 1987–88: 3). I detta avseende är teckenöversättning en förutsättning för tecknets existens. Översättningsinterpretanten som har skapats i denna process är även den ett tecken som i sin tur har ett semiotiserat objekt och kan generera en interpretant som är ett tecken och därför kan få en interpretant, oändligt. På så sätt bildas en kedja av tecken, interpretanter och översättningar vilka är bevis på en *oändlig semios* och vårt teckentolkande liv som översättning.

För en oinvidd kan semioöversättning framträda som en semiotisk-terminologisk manöver eller ett nytt översättningsvetenskapligt metaspråk: det som tidigare var *ord*, *uttryck* eller *text* är nu *tecken*, *processen* har ersatts av *semios* och *normerna* blivit *handlingsvanor*. Semioöversättning är trots allt ett allvarligt menat tankeexperiment. Peirces teckenteori, semeiotik, erbjuder ett stort antal semiotiska begrepp och filosofiska tankegångar samt

en *semeiotisk* arkitektur som segmenterar världen på ett kanske annorlunda men tankeväckande sätt. Dessutom är det semio-översättningsteoretiska området fortfarande tämligen utforskat, detta trots omfattande insatser av den holländska forskaren Dinda L. Gorrée, som introducerade de första idéerna för 20 år sedan. Gorrée är grundaren av inriktningen semioöversättning och en av pionjärerna inom forskningsfältet semiotiska perspektiv på översättning (se Gorrée 1994 och 2004).

Semioöversättning och abduktiv översättning

Peirces semios utgör semioöversättningens paradigm (Gorrée 1994: 226). Genom detta semiosiska betraktelsesätt förvandlas översättning till en teckenprocess och tecken till en översättningsprocess. Den semio-översättningsteoretiska inriktningen är intresserad av de följer denna syn på översättning medför, även då vi betraktar översättning i dess vida bemärkelse.

Att ha Peirces tänkande som grundval innebär att vi får vissa utgångspunkter angående till exempel de fundamentala frågorna kring forskningen och sanningsbyggandet både som akademiska och vardagliga aktiviteter. Dyliga centrala begrepp är bland annat *pragmaticism* och *fallibilism*. Den *pragmatiska maximen* (se t.ex. CP 5.9) ger förpliktande råd om tillvägagångssätten. Den säger att om vi vill bestämma ett teckens innebörd – det är väl vad översättarna vill – skall vi granska vilka slags handlingssätt och -vanor samt praktiska konsekvenser detta tecken ger upphov till. Våra forskningsresultat närmar sig sanningen i det långa loppet. Detta är den förhoppning som vi enligt Peirce (t.ex. CP 5.407–5.408) har. Vi bör dock inte glömma det fallibilistiska i vår tillvaro: vi är felbara och vår kunskap är osäker och omprövningsbar.

Semios är en process där ett tecken översätter sig till ett annat tecken. Det är en process som kännetecknar all forskning inklusive översättning och kan delvis förklaras med den roll abduktionen har. *Abduktiv översättning* är det nya grundläggande begreppet inom semioöversättning. Abduktiv slutledning som enligt Peirce inte är någonting annat än en gissning (CP 7.219) är i forskningssammanhang källan till vetenskapliga hypoteser, i översättnings-sammanhang källan till lösningar och allmänt taget källan till första interpretanter. Men den primära källan finns i själva verket i något så vardagligt som i interaktionen mellan *tvivel* och *tro* (CP 5.370–5.376). Vi handlar efter vår övertygelse, men då vi står inför ett märkligt och överraskande faktum som inte motsvarar våra förväntningar utan strider mot vår trosföreställning väcks irritation och tvivel. Då anlitar vi handling som Peirce kallar forskning (*inquiry*) (CP 5.374). Forskning behövs för att oron och tvivlet kan stillas,

tron fixeras och en ny trosföreställning fastställas – enligt Peirce är det sistnämnda syftet med all forskning (CP 5.377; se också CP 7.324 och Bergman 2002: 273–274).

I översättning och semios representerar abduktionen Peirces *Firstness*: den presenterar hypotetiska antaganden som möjligheter. Det är detta som förenar en forskare, en översättare och vem som helst av oss: det är nödvändigt för oss att finna förklaringar genom att ständigt tolka och översätta tecken omkring oss. Det är på så sätt vi alla är forskare som lever i översättning.

Det generella – motström och resistans

Arbete med Peirce gör oss medvetna om två motsatta krafter inom hans tänkande. Varje enstaka fenomen som vi forskar i får djup som samtidigt bidrar till bredd i vårt synsätt. Detta finns inbyggt i Peirces kategorier. Därför blir en översättningsteori som baserar sig på Peirce oundvikligen ett försök att samtidigt konstruera en mera generell teori. En generell teori är dock någonting som har ansetts vara en utopi inom vårt forskningsfält (se Lindqvist 2005: 14, 21). Hur det än må förhålla sig är jag inte ensam i min teoretiska strävan: det finns också andra, icke-semiotiker, som delar den här ”utopin” eller drömmen om en generell teori och uttrycket för motström och resistans.⁶ I en översättningsvetenskaplig artikel presenterar översättningsforskaren Maria Tymoczko (2006: 15) nämligen en exkurs där hon argumenterar för behovet av en allmän, universellt tillämpbar översättningsteori. Hon kommer till den slutsatsen att det lönar sig att formulera globala teorier, även om risken finns att dylika försök inte har bärkraft eller förverkligas bara till en del. Fördelen med allmänna teorier ligger nämligen i att det som är specifikt i vårt forskningsobjekt kan framträda mera utpräglat när vi kan se det mot någonting som är mera generell.

Litteratur

- Bassnett, Susan ([1980] 1991). *Translation Studies*. New Accents. Revised edition. London & New York: Routledge.
- Bergman, Mats (2002). Förhållandet mellan teori och praktik enligt Charles S. Peirce. I: Sami Pihlström, Kristina Rolin & Floora Ruokonen (toim.), *Käytännö*. Helsinki: Yliopistopaino. S. 272–281.

⁶ Översättningsvetenskapen (*translation studies*) som disciplin växte fram ur en utopi, ”disciplinary utopia”, så som James S. Holmes (1988: 67–68) karaktäriserat läget i början av 1970-talet.

- Bertilsson, Margareta & Christiansen, Peder Voetmann (1990). Inledning. I: Peirce, Charles Sanders (1990). S. 7–36.
- CP = Collected Papers of Charles Sanders Peirce. Se Peirce, Charles Sanders (1931–1958).
- Gorlée, Dinda L. (1994). *Semiotics and the Problem of Translation: With Special Reference to the Semiotics of Charles S. Peirce*. Approaches to Translation Studies 12. Amsterdam & Atlanta, GA: Rodopi.
- Gorlée, Dinda L. (2004). *On Translating Signs: Exploring Text and Semio-Translation*. Approaches to Translation Studies 24. Amsterdam & New York, NY: Rodopi.
- Gothóni, René (2002). Inledning: Humanioras egenart. I: René Gothóni (red.), *Att förstå inom humaniora*. Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten. S. 11–23.
- Hartama-Heinonen, Ritva (2005). Kuudes paradigma: Semiootinen käännöstutkimus. I: Hilikka Yli-Jokipii (toim.), *Kielen matkassa multimediaan: Näkökulmia kääntämisen tutkimiseen ja opiskelemiseen*. Käännöstiiteen laitoksen julkaisuja 1. Helsinki: Helsingin yliopisto. S. 129–144.
- Hartama-Heinonen, Ritva (under utg.). “Interpretation is merely another word for translation”: A Peircean approach to translation, interpretation, and meaning. I: Anneli Aejmelaeus & Päivi Pahta (eds.), *Translation, Interpretation, Meaning*. COLLEGIUM: Studies Across Disciplines in the Humanities and Social Sciences 3. Helsinki: Helsinki Collegium for Advanced Studies. [E-publikation.]
- Holmes, James S. (1988). *Translated! Papers on Literary Translation and Translation Studies*. Approaches to Translation Studies 7. Amsterdam: Rodopi.
- Jakobson, Roman ([1959] 1966). On linguistic aspects of translation. I: Reuben A. Brower (ed.), *On Translation*. New York: Oxford University Press. S. 232–239.
- Jakobson, Roman (1998). Lingvistiska aspekter på översättning. Övers. Erik Andersson. I: Lars Kleberg (red.), *Med andra ord: Texter om litterär översättning*. Stockholm: Natur och Kultur. S. 146–155.
- Karlsson, Anna-Malin (2006). *En arbetsdag i skriftsamhället: Ett etnografiskt perspektiv på skriftanvändning i vanliga yrken*. Skrifter utgivna av Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen, 2. Språkrådet, Norstedts Akademiska Förlag.
- Kukkonen, Pirjo (1993a). Kulttuurisemiotikka ja dialogisuuden käsite käännöstutkimuksessa. I: Pirjo Kukkonen (toim./red.), *Kielen ja kulttuurin dialogia – Dialogen mellan språk och kultur*. Kouvolan kääntäjänkoulutuslaitoksen julkaisuja A 8. Helsinki: Helsingin yliopisto. S. 51–68.
- Kukkonen, Pirjo (1993b). The semiotic dimension: Semantic and pragmatic methods and their relevance for translation studies. I: Pirjo Kukkonen (toim./red.), *Kielen ja kulttuurin dialogia – Dialogen mellan språk och kultur*. Kouvolan kääntäjänkoulutuslaitoksen julkaisuja A 8. Helsinki: Helsingin yliopisto. S. 35–50.
- Kukkonen, Pirjo (1993c). Semiotiken som översättningsvetenskapens paradigm. I: Matti K. Suojanen & Auli Kulkki-Nieminen (toim.), *Folia Fennistica & Linguistica: 19. Kielitieteen päivät Tampereella 8.–9. toukokuuta 1992*. Tampereen yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 16. S. 149–172.
- Kukkonen, Pirjo (2001). Flux in translation semiosis: Signs and sign systems on surface and depth. I: Pirjo Kukkonen & Ritva Hartama-Heinonen (eds.), *Mission, Vision, Strategies, and Values: A Celebration of Translator Training and Translation Studies in Kouvola*. Helsinki: Helsinki University Press. S. 121–138.

- Lindqvist, Yvonne (2005). *Högt och lågt i skönlitterär översättning till svenska*. Ord och stil. Språkvårdssamfundets skrifter 36. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Nylander, Lisa (2004). *Onnen semiotikka: Esseitä runoista ja käännoksistä*. Tampere. [Kan läsas på <<http://tampub.uta.fi/tup/951-44-6168-1-pdf>>, Tampere University Press, e-publications – verkkojulkaisut.]
- Peirce, Charles Sanders (1931–1958). *Collected Papers of Charles Sanders Peirce*. Vols. 1–6 ed. by C. Hartshorne & P. Weiss, 1931–1935; vols. 7–8 ed. by A. W. Burks, 1958. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Peirce, Charles Sanders (1990). *Pragmatism och kosmologi*. Valda uppsatser i översättning av Richard Matz och med inledning av Margareta Bertilsson och Peder Voetmann Christiansen. Filosofi och samhällsteori. Göteborg: Daidalos.
- Peirce, Charles Sanders (1998). *The Essential Peirce: Selected Philosophical Writings*. Volume 2 (1893–1913) ed. by the Peirce Edition Project. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
- Ponzio, Augusto (1999–2000). Presentation. *Athanon: Semiotica, Filosofia, Arte, Letteratura X*, ns. 2, s. 5–7.
- Savan, David (1987–1988). *An Introduction to C. S. Peirce's Full System of Semeiotic*. Monograph Series of the Toronto Semiotic Circle Number 1. Toronto: Victoria College of the University of Toronto.
- Snell-Hornby, Mary (2006). *The Turns of Translation Studies: New Paradigms or Shifting Viewpoints?* Benjamins Translation Library 66. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Sonesson, Göran (1992). *Bildbetydelse: Inledning till bildsemiotiken som vetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Tymoczko, Maria (2006). Reconceptualizing translation theory: Integrating non-Western thought about translation. I: Theo Hermans (ed.), *Translating Others*, Volume I. Manchester, UK & Kinderhook, USA: St. Jerome Publishing. S. 13–32.

Abstract

The article deals with some aspects of a doctoral dissertation-in-progress on *semiotic approaches to translation*. The starting point for the overwhelmingly theoretical discussion is provided by the fundamental claims that, firstly, life is a continuous translation process; and, secondly, that a sign constitutes a process of translation and, conversely, translation constitutes a process of sign action. These are claims the justification of which stems from the semeiotic of Charles Sanders Peirce (1839–1914) as well as from the views put forth within the Peircean approach to translation called *semiotranslation*. The article sheds light on the relationship between contemporary translation scholarship and semiotics or semiotic views by presenting in detail some of the consequences (such as the role of multisystemic constraints) which the choice of a specific semiotic approach, namely the Peircean paradigm, involves with respect to research on translation. Furthermore, the article proposes *abductive translation*, the combination of translation and Peirce's conception of hypothetical argument, for consideration.